

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Předběžná vykonatelnost v řízení péče soudu o nezletilé

Rozhodnutí přijatá ve věcech péče soudu o nezletilé zpravidla přímo ovlivňují vztahy a život účastníků řízení, přičemž je vždy potřeba primárně zohlednit nejlepší zájmy dotčeného nezletilého dítěte. Je proto nezbytné, aby právní úprava umožňovala poskytnutí rychlé a účinné ochrany. Zákon proto připouští, za splnění stanových podmínek byla vydaná rozhodnutí vynutitelná nezávisle na nabytí právní moci. V těchto případech vyvolává rozhodnutí účinky, již od jeho doručení, tedy ještě před nabytím právní moci rozhodnutí, a také i před tím, než účastníkům řízení uplyne lhůta k podání řádného opravného prostředku.

V těchto případech je tak upřednostněn zájem nezletilého dítěte na rychlé úpravě poměru dítěte před účelem právní jistoty. Předběžná vykonatelnost je typicky spojována v předběžnými opatřeními, v řízení péče soudu o nezletilé se však může dotýkat také rozhodnutí ve věci samé.

Vykonatelnost rozhodnutí

Vykonatelnost je vlastnost rozhodnutí, která spočívá v jeho přímé vynutitelnosti prostřednictvím státní moci nebo pod její kontrolou[1].

Okamžik, kdy rozsudek nabývá vykonatelnosti závisí zpravidla na tom, jaká povinnost je jím ukládána (srov. § 161 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „o.s.ř.“). V případě rozsudků ukládajících splnění povinnosti nastává vykonatelnost uplynutím tzv. pariční lhůty, tedy lhůty k plnění (§ 161 odst. 1 o.s.ř.). Pariční lhůta počíná zpravidla běžet od právní moci rozsudku[2]. Rozsudky, kterými není povinnost k plnění ukládána, se stávají vykonatelnými okamžikem právní moci.

Pro vykonatelnost usnesení pak platí odlišná pravidla (srov. § 171 o.s.ř.). Lhůta k plnění počíná běžet od doručení usnesení (není-li vyjádřeno jinak). Nebyla-li v unesení uložena povinnost k plnění, je usnesení, není-li stanoveno jinak, vykonatelné, jakmile bylo doručeno, a není-li jej třeba doručovat, jakmile bylo vyhlášeno nebo vyhotoveno[3].

Obligaturní předběžná vykonatelnost v řízení péče soudu o nezletilé

Podle § 473 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „z.ř.s.“) jsou ex lege[4] předběžně vykonatelné rozsudky ukládající povinnost k plnění[5] výživného a jimiž se prodlužuje trvání výchovného opatření, kterým bylo dítě dočasně odňato z péče rodičů nebo jiné fyzické osoby.

Pokud jde o povinnost k plnění výživovací povinnosti, jedná se o všechny případy určování výživného pro nezletilé dítě, a tedy i situace, kdy je dítě v pěstounské péči, v péči jiné osoby (§ 956 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „o.z.“), nebo je umístováno do ústavní výchovy (§ 975 o.z.)[6].

V minulosti panovaly v praxi spory o tom, zda je potřeba o předběžné vykonatelnosti rozsudku

ukládajícího vyživovací povinnost výslovně rozhodnout. Odpověď přinesl Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 6. 11. 2013, sp. zn. I. ÚS 1928/11, ve kterém uzavřel, že tuto skutečnost není třeba výslovně uvádět ve výroku takového rozsudku. To tedy znamená, že není-li v rozsudku uvedeno něco jiného, je ten, komu byla uložena alimentární povinnost vůči nezletilému dítěti, povinen plnit bez ohledu na možnost podání odvolání a plynutí odvolací lhůty[7]. Soud by nicméně měl účastníky řízení na předběžnou vykonatelnost rozsudku o výživném upozornit, například v rámci poučení na konci rozsudku[8].

K tomu je ovšem potřeba poukázat také na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 11. 2006, sp. zn. 20 Cdo 2304/2007, ze kterého vyplývá, že: *„Je-li v rozsudku odsuzujícím k plnění výživného vázána povinnost k zaplacení nedoplatku na výživném na právní moc rozsudku, je rozhodující výrok tohoto rozsudku bez ohledu na předběžnou vykonatelnost.“* Je-li tedy v rozsudku upravujícím vyživovací povinnost stanovena lhůta k plnění vázána na právní moc rozsudku, je pro účastníky rozhodující výrok rozsudku[9]. Chce-li tedy soud účinkům předběžné vykonatelnosti zabránit, musí ve výroku o výživném výslovně určit lhůtu k plnění.

Předběžná vykonatelnost nenastává bez dalšího u rozsudků, upravujících poměry nezletilého výhradně na dobu po rozvodu manželství[10]. Stejně tak nenastává u výroků ukládajících povinnost plnit výživné v případech, kdy je určení vyživovací povinnosti z podstaty věci v akcesorické povaze k jinému výroku rozsudku – například v případech, kdy se rozhoduje o svěření nezletilého do pěstounské péče (§ 961 odst. 1 o.z.)[11]. V obou případech by povinnost plnění vyživovací povinnosti před vykonatelností ostatních výroků předcházela okamžik, kdy nastane potřeba oprávněného dítěte, aby na jeho výživu bylo plněno.

Fakultativní předběžná vykonatelnost v řízení péče soudu o nezletilé

Jak bylo výše uvedeno, zákon v § 473 z.ř.s. stanoví okruh rozhodnutí ve věcech péče soudu o nezletilé, která jsou předběžně vykonatelná obligatorně vždy. V ostatních řízeních péče soudu o nezletilé může o předběžné vykonatelnosti rozhodnout soud fakultativně, a to buď k návrhu účastníka řízení (§ 162 odst. 2 o. s. ř.) anebo na základě vlastního uvážení v případech, ve kterých je možné řízení zahájit i bez návrhu (§ 27a o. s. ř.). Návrh na vyslovení předběžné vykonatelnosti přitom není vyloučen existencí § 473 z.ř.s., který je zvláštním ustanovením pouze vůči § 162 odst. 1 o.s.ř.[12]

Podmínkou pro vyslovení fakultativní předběžné vykonatelnosti je v obou případech riziko, že by účastníku jinak hrozilo nebezpečí těžko nahraditelné nebo značné újmy. V poměrech řízení péče soudu o nezletilé je takovou podmínku nutno vykládat v kontextu nejlepšího zájmu dítěte ve smyslu čl. 3 Úmluvy o právech dítěte a § 866 o. z.

V praxi začaly soudy této možnosti využívat z důvodu ochrany zájmů dítěte tam, kde je z postojů rodičů zřejmé, že bude podáno odvolání, ale poměrům dítěte (zejména péči nebo styku) je třeba dát co nejdříve určitý rámec[13]. Okresní soud v Bruntále v rozsudku ze dne 14. 2. 2017, č. j. 25Nc 25/2014-895, ku příkladu vyslovil předběžnou vykonatelnost výroku svěřujícího nezletilé děti do střídavé péče rodičů s odůvodněním, že je v zájmu nezletilých, aby se rodiče až do konečného rozhodnutí věci nehádali a nevyvolávali další konflikty, což autoritativně stanovený rámec péče o nezletilé garantuje.

Veřejný ochránce práv ve své zprávě ze dne 4. 10. 2017, sp. zn. 1136/2016/VOP, doporučil, aby byl návrh na vyslovení předběžné vykonatelnosti zvažován v případech, kdy okolnosti případu nasvědčují tomu, že má dojít ke změně výchovného prostředí dítěte a je potřeba dosáhnout co nejrychlejší zásahu.

V usnesení ze dne 1. 12. 2020, sp. zn. III. ÚS 2961/20, pak Ústavní soud potvrdil závěr Krajského

soudu v Ostravě, že rozsudek, u kterého byla vyslovena předběžná vykonatelnost je možné změnit výhradně novým rozhodnutím ve věci samé. Předběžnou vykonatelnost rozhodnutí tak není možné obejít návrhem na vydání předběžného opatření, a to ani v případě, že byl účastníkem řízení již podán opravný prostředek.

Závěr

Jakékoli rozhodnutí přijaté veřejnou mocí, které se dotýká poměrů nezletilého dítěte, musí odpovídat nejlepšímu zájmu tohoto dítěte a vést k ochraně jeho blaha. V tomto kontextu je potřeba vykládat také právní normy upravující vykonatelnost vydaných rozhodnutí. V řízení péče soudu o nezletilé se soudy nežádka musejí vypořádat s věcmi, které zásadním způsobem ovlivňují život dítěte a pro tyto případy je jim dána možnost přiznat tzv. předběžnou vykonatelnost i takovým výrokům, u kterých to zákon nepředpokládá obligatorně. Ochrana nejlepších zájmů dítěte má v řízení péče soudu nejvyšší prioritu, a proto je možné rodičům a dalším osobám ukládat povinnosti či jinak ovlivňovat jejich právní poměry nezávisle na účelu právní moci rozhodnutí.

Mgr. Sabina Čamdžicová

advokátní koncipientka

PARTNER PRO VÁŠ PRACOVNÍ I OSOBNÍ ŽIVOT

[TOMAN & PARTNEŘI advokátní kancelář, s.r.o.](#)

Trojanova 12
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 918 490

Fax: +420 224 920 468

e-mail: ak@iustitia.cz

[1] WINTEROVÁ, Alena a kol. Civilní právo procesní. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Linde, 2004, s. 318.

[2] Tedy od okamžiku kdy, již rozhodnutí nelze napadnout řádným opravným prostředkem, tedy po uplynutí lhůty k podání a rozhodnutí se stává závazným a nezměnitelným.

[3] SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA, Miroslav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1048.)

[4] Tj. přímo ze zákona, aniž by bylo potřeba v tomto směru podat návrh a rozhodnout.

[5] Znění zákona výslovně zní „odsuzující k plnění výživného“, taková textace však dle názoru autorky vyvolává negativní trestněprávní konotace, pro což by nemělo být v řízení péče soudu o nezletilé místo a v praxi nebývá užívána.

[6] SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA, Miroslav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1048.

[7] Jakmile je rozsudek doručen účastníkovi, jemuž je stanovena alimentární povinnost vůči nezletilému dítěti, je tento povinen ji začít neprodleně plnit, a to bez ohledu na možnost podání odvolání a plynutí odvolací lhůty.

[8] SVOBODA, Karel. Nesporná řízení II. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 32.

[9] SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA, Miroslav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1048.

[10] SVOBODA, Karel. Obecná ustanovení řízení ve věcech péče o nezletilé. Soudní rozhledy, 2016, č. 4, s. 110-113)

[11] SVOBODA, Karel. Nesporná řízení II. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 30.

[12] SVOBODA, Karel, TLÁŠKOVÁ, Šárka, VLÁČIL, David, LEVÝ, Jiří, HROMADA, Miroslav a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1049

[13] Tamtéž.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)